

Comunicat de presă

Lansarea raportului „Euromonitor” pentru trimestrul II al anului 2007

Chișinău, 31 iulie 2007

La 31 iulie 2007, Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT și Centrul Analitic EXPERT-GRUP au lansat cel de-al 7-lea număr al publicației analitice trimestriale „Euromonitor”. Raportul apare cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova în cadrul unui proiect implementat în parteneriat de cele două organizații cu titlul „Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova: document accesibil publicului (faza II)”.

„Euromonitor”-ul are drept obiectiv monitorizarea independentă și obiectivă a procesului de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Sunt monitorizate acțiunile adoptate și implementate de Republica Moldova pe parcursul trimestrului doi al anului 2007. Domeniile principale în care a fost evaluată implementarea Planului de Acțiuni sînt: Instituțiile democratice; Consolidarea capacităților administrative; Conflictul transnistrean; Justiția; Dezvoltarea și reformele economice; Dezvoltarea și reformele sociale; Comerțul internațional; Climatul de afaceri; Instituțiile pieței; Frontieră, migrație și traficul de ființe umane.

În trimestrul II al anului 2007, principalul eveniment în **dialogul politic** dintre Moldova și UE l-a constituit reuniunea a IX-a a Consiliului de Cooperare UE-Moldova. La reuniune s-a remarcat necesitatea dublării eforturilor Moldovei pentru implementarea reformelor democratice în cîteva sfere relevante. O evoluție importantă în domeniu o constituie lansarea Centrului Comun de Vize. Eforturi suplimentare sînt necesare pentru atragerea unui număr cît mai mare de state europene în activitatea CCV și pentru punerea în aplicare a Acordului privind readmisia persoanelor cu ședere ilegală și a Acordului privind facilitarea eliberării vizelor, parafate de Moldova și UE.

Un rol cheie în dialogul politic UE-RM i-a revenit problematicii transnistrene. Acțiunile și discursul autorităților RM din perioada de referință la acest capitol nu pot să nu trezească îngrijorări. Considerăm necesară readucerea discuțiilor în problema transnistreană în albia mecanismelor existente, informarea și consultarea plenară și în timp util a UE și a celorlalți parteneri cu privire la toate acțiunile întreprinse, inițierea unor dezbateri publice pe marginea așa-zisului „pachet de propuneri” moldovenești. În caz contrar abordările actuale riscă să compromită progresul important realizat urmare a asistenței politice, diplomatice și tehnice din partea UE pe dimensiunea transnistreană, dar și în sens mai larg calitatea întregului dialog politic UE-RM.

La capitolul **instituțiilor democratice** s-au constatat realizări moderate și perpetuarea unor probleme similare celor raportate în trimestrul precedent. Au fost atestate cazuri de încălcare a drepturilor omului, întîrzie adoptarea mai multor legi în domeniu, rămîn valabile îngrijorările cu privire la situația mass-media, iar accesul la informație continuă să fie îngrădit. Moldova a fost condamnată în alte 10 cazuri de către CEDO. Alegerile locale din iunie 2007 au readus în atenție principalele probleme semnalate în legătură cu alegerile parlamentare din 2005. O anumită îmbunătățire a avut loc în cazul turului al doilea de scrutin din 17 iunie, față de turul întîi din 3 iunie 2007. Printre realizările moderate se numără fuzionarea mișcărilor sindicale din Moldova în una singură, și dezvoltarea dialogului autorităților cu societatea civilă și CoE.

Deși autoritățile au acordat o atenție sporită aspectelor formale ale reformelor menite să consolideze **capacitățile administrative**, efectele acestor reforme și eforturi mai rămîn încă puțin vizibile și perceptibile. Modernizarea **administrației publice centrale** se realizează prea lent, nu se aplică abordări strategice și mecanisme sistemice, bine planificate și organizate. Perioada alegerilor locale a afectat negativ domeniul reformei și consolidării **administrației publice locale**, refor-

mele fiind suspendate în favoarea luptei electorale. Problema *depolitizării administrației publice* centrale și locale este tratată indiferent sau chiar neglijată de autoritățile centrale, iar scopul menținerii cu orice preț a puterii a generat atitudine agresivă a partidului de guvernământ față de concurenții și aleșii locali din alte formațiuni, concomitent cu aprofundarea tendințelor de control politic total asupra puterii centrale. Deși în sfera *combaterii corupției* se atestă acțiuni sporite, acestea par a fi generate mai mult de realizarea unor măsuri prevăzute de proiecte internaționale, decât de voința sinceră a autorităților, iar problema „corupției mari”, deși e numită prioritară, nu este abordată suficient, iar pe alocuri, chiar neglijată demonstrativ, prin lipsa de reacție la semnalele despre abuzurile demnitarilor. *Probitatea și transparența* guvernării s-au redus, nu au fost puse în aplicare alternative de informare despre lucrările Parlamentului, Guvernului, altor autorități centrale și locale, proiecte de acte importante în domeniu au fost abandonate intenționat, fără justificare publică.

În domeniul *cooperării pentru reglementarea transnistreană* lipsa de transparență și claritate a acțiunilor RM și canalizarea eforturilor pe dialogul moldo-rus, în afara mecanismelor existente, au venit în contradicție cu angajamentele asumate în cadrul PAUERM și au adus RM grave prejudicii de credibilitate. Mecanismul de negocieri „5+2” a rămas blocat, iar eforturile UE s-au concentrat pe înțelegerea situației și readucerea discuțiilor în albia mecanismului „5+2”. Progresul cel mai important a continuat să fie realizat în securizarea segmentului transnistrean al frontierei moldo-ucrainene. Simplificarea accesului companiilor transnistrene la preferințele comerciale europene a contribuit la creșterea exporturilor transnistrene în UE și a creat noi oportunități pentru reîntregirea spațiului economic al RM.

La capitolul *justiție* nu au avut loc schimbări esențiale, care ar consolida independența magistratelor, eficiența și transparența activității acestora. Dimpotrivă, neglijarea CSM în calitate de organ al autoadministrării judecătorești, intențiile de anulare a imunității judecătorilor, evoluția unor cauze anterioare, anumite acțiuni demonstrative ale exponenților puterii, - denotă persistența elementului de presiune politică nu doar în numirea și promovarea judecătorilor, dar și în examinarea cauzelor propriu-zise. Examinarea îndelungată a cauzelor, sporirea numărului de condamnări și a cuantumului sancțiunilor stabilite de CEDO, numărul mare al deciziilor anulate de instanțele superioare erodează în continuare imaginea justiției. Rămânerea procuraturii în afara sistemului magistraturii, controlul puterii politice guvernante asupra conducerii procuraturii nu asigură toate premisele și garanțiile pentru independența procurorilor și supunerea acestora numai legii. Începutul activității INJ constituie un indicator pozitiv, dar asigurarea financiară și tehnico-materială a sferei justiției rămân insuficiente. Cu toate că a întârziat considerabil, adoptarea Legii cu privire la mediere constituie un pas important pentru promovarea alternativelor de soluționare a litigiilor, iar punerea în aplicare a reglementărilor poate constitui un examen serios pentru întregul sistem judiciar al Moldovei.

În ceea ce privește *dezvoltarea și reformele economice* deși în primul trimestru al anului 2007 creșterea PIB-ului în Republica Moldova a constituit 7,3% față de perioada similară a anului precedent, nu ne putem bucura de o creștere economică durabilă. Ea a fost generată mai cu seamă de creșterea consumului final al gospodăriilor casnice. Transferurile bănești de peste hotare au fost în permanentă creștere și au atins nivelul de 381,7 mln. USD, clasând Moldova pe poziție de lider privind raportul remitențelor la PNB. În același timp, volumul producției fabricate de întreprinderile industriale în ianuarie – aprilie 2007 a scăzut în comparație cu aceeași perioadă a anului 2006, creșterea producției înregistrându-se doar pentru luna aprilie comparativ cu anul precedent. Comparativ cu anul precedent s-a înregistrat o creștere lentă a prețurilor, în luna iunie inflația fiind egală cu 0, iar pentru primul semestru al anului cu 3,9. BNM va majora rezervele monetare ca rezultat al unei tranșe a FMI, fapt ce va contribui la stabilitatea macroeconomică și dezvoltarea economiei. A intrat în vigoare Legea Republicii Moldova prin care au fost modificate și completate unele acte legislative în vederea legalizării capitalului, amnistierii fiscale și reformarea sistemului de impunere a veniturilor persoanelor juridice care a cauzat multe dezbateri încă de la înaintarea propunerii de către Președintele R. Moldova.

Cea mai importantă evoluție pozitivă în domeniul *dezvoltării și reformelor sociale* care va influența benefic dialogul social vizavi de muncă a fost fuzionarea celor două confederații sindicale. Însă capacitatea noii structuri de a apăra interesele muncitorilor va depinde în primul rând de posibilitatea de distanțare și păstrare a independenței sale în raport cu puterea. Protecția socială

a progresat prin introducerea unor Standarde minimale de îngrijire, educare și socializare a copiilor din instituțiile de tip rezidențial. În același timp, credem că eficiența implementării Standardelor va fi maximizată numai după redistribuirea inter-ministerială a competențelor. În trimestrul doi guvernul a mai aprobat un Program de reabilitare și integrare socială a persoanelor cu dizabilități, care din păcate nu pare să aibă șanse de succes, fiind limitat de „sursele financiare disponibile”. În sectorul educației, cea mai controversată decizie a fost cea de limitare a numărului de locuri pe specialități, decizie criticată de altfel și președintele parlamentului. Ar trebuie să menționăm că în sectorul sănătății s-au înregistrat mai multe evoluții pozitive. Ministerul de linie demonstrează capacități surprinzătoare de analiză și planificare a politicilor, inclusiv de planificare bugetară, avantaj care lipsește altor ministere din sectorul social. Parlamentul a ratificat Convenția-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății cu privire la controlul fumatului. În același timp, presiunile corporative s-au demonstrat a fi suficient de puternice pentru a submina implementarea unei veritabile campanii naționale contra fumatului.

Tendențele în domeniul **comerțului internațional** din trimestrul doi al anului curent au fost contradictorii. Pe de o parte, balanța comercială continuă să se înrăutățească pe fundalul unei disparități crescînde între rata de creștere a importurilor și exporturilor. Pe de altă parte, exporturile în Uniunea Europeană cresc dinamic, astfel atenuînd reducerea lor în țările CSI. În acest context, aparent se conturează o soluționare a ‚embargoului vinurilor’, însă deocamdată este foarte neclar ce format aceasta va avea. Cît privește acordarea Preferințelor Comerciale Autonome de către UE, progrese semnificative nu au fost înregistrate – această chestiune este subiectul unor discuții în interiorul Uniunii. Menționăm progrese înregistrate la capitolul normelor fitosanitare, o serie de acestea au fost aprobate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în vederea armonizării lor cu cele europene. Reamintim că adoptarea acestor norme este o condiție esențială pentru ca Moldova să poată beneficia de pe urma acordării Preferințelor Comerciale Autonome.

La capitolul **climat de afaceri** după finalizarea cu succes a primei etape a reformei regulatorii, termenul de implementare a etapei a doua (Ghilotina II) a fost extins pînă la finele anului 2007. Au fost revizuite sau aprobate modificări la 84 legi care reglementează activitatea de antreprenariat în Republica Moldova. A fost creată Organizația pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii cu scopul implementării strategiilor și programelor de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii. Prin Hotărîrea Guvernului nr.756 din 2 iulie 2007 a fost aprobat Cadru de cheltuieli pe termen mediu pe anii 2008-2010, care prevede schimbări în politica fiscală a statului privind impozitarea venitului reinvestit pentru persoanele juridice, impozitul pe venit al persoanelor fizice și schimbări în cotele de asigurări sociale obligatorii și în primele de asigurare medicală obligatorie. Datorită obținerii de venituri la bugetul de stat cu 16,7% peste nivelul prognozat în primele 4 luni ale anului a fost modificat Bugetul de Stat pentru anul 2007, prevăzînd resurse mai mari pentru majorarea salariilor în sectorul bugetar și transferurilor la bugetele unităților administrativ-teritoriale.

La capitolul **instituțiile pieței** în trimestrul doi a intrat în vigoare noua lege cu privire la asigurări. Legea reglementează mult mai detaliat condițiile de stabilire și funcționare, precum și principiile de prudență financiară pentru societățile de asigurări. Totuși, pentru impunerea respectării legii este necesară o instituție competentă, puternică și independentă. Această instituție ar putea fi Comisia Națională pentru Piața Financiară, constituită prin modificarea legii cu privire la Comisia Națională pentru Valori Mobiliare. Atribuțiile CNPF sînt în mare măsură similare, ca extindere și ca funcție, celor îndeplinite care revin BNM pe piața serviciilor financiare bancare. Totodată este clar că CNPF își va putea executa funcțiile numai dacă va fi compusă din personal profesionist. În sectorul bancar, tendințele pozitive de consolidare a sistemului bancar s-au suprapus pe cele negative de scumpire a creditului. Cu atît mai mult că scumpirile se produc după ce BNM a lansat mesaje încurajatoare pentru bănci prin reducerea ratei de bază REPO. În sectorul energetic evoluțiile au fost contradictorii. Pe de o parte, Guvernul a anunțat despre finalizarea noii Strategii energetice pentru 2007-2020. Pe de altă parte, toate întreprinderile energetice importante au fost eliminate din programul de privatizare, fiind calificate ca obiective nepasibile privatizării. La părerea noastră, nu sînt argumente nici economice, nici de securitate națională, care să îndreptățească această decizie.

La capitolul **frontieră** au fost realizate progrese importante în consolidarea capacității serviciilor vamale și de grăniceri, continuarea reformelor structurale și de management ale acestora și preluarea bunelor practici europene în mare parter urmare a activității Misiunii UE de asistență la frontieră în Moldova și Ucraina și programul BOMMOLUK. Au fost realizate progrese moderate în armonizarea cadrului legislativ la prevederile Concepției pazei frontierei de stat din 2003. Au fost întreprinse eforturi și în domeniul consolidării cooperării dintre agenții și cooperării europene și regionale la nivel de organe grănicerești și vamale.

În T2'07 un progres important în domeniul **migrației** l-a constituit definitivarea reorganizării și exercitarea funcțiilor structurilor de stat responsabile de evaluarea și monitorizarea fenomenului migrației. Prerogativele fostului Birou Național Migrațiune, dizolvat în anul 2006, sînt exercitate de către Biroul pentru migrațiune și azil din cadrul MAI și Secția de politici migraționiste din cadrul MEC. Ca urmare a acestor restructurări instituționale a fost posibilă relansarea unor proiecte comune cu organizațiile de specialitate și agențiile internaționale de asistență. Și crearea *Sistemul informațional integrat automatizat în domeniul migrației* poate fi trecută în palmaresul realizărilor. La categoria altor progrese pentru acest capitol putem menționa instituirea și demararea activității Centrului Comun de Eliberare a Vizelor pentru UE și parafarea celor două Acorduri între Uniunea Europeană și Republica Moldova, privind facilitarea eliberării vizelor și readmisia persoanelor cu ședere ilegală, acorduri ce vor intra în vigoare pînă la sfîrșitul anului 2007.

Situația ce ține de combaterea **traficului de ființe umane** a avut tendințe relativ mai bune, comparativ cu perioadele precedente. O dovadă în acest sens sînt informațiile operative și comunicatele de presă ale Centrului pentru combaterea traficului de persoane (CCTP) în care se arată despre anihilarea și contracararea de către structurile de forță a mai multor grupări criminale implicate traficul de persoane. În plus, s-a observat o activitate și mai intensă din partea organizațiilor neguvernamentale și celor de stat în prevenirea și asistarea victimelor traficului de persoane prin organizarea mai multor seminare și ateliere de lucru. Totuși multitudinea de cazuri ce au fost deconspirate în această perioadă arată că gravitatea și amploarea acestui fenomen este încă destul de mare, în particular cazuri ce țin de traficul transfrontalier.

Versiunea completă a publicației „Euromonitor” nr.7 și precedentele ediții sunt accesibile pe site-urile www.e-democracy.md și www.expert-grup.org.